

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 26 Ağustos 2022
Sayı: 3636

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye'deki toplumsal gruplar arasında önemli bir kesimi oluşturan ve yakın dönemde ekonomik, siyasal ve sosyal yaşamda ortaya çıkan süreçten en olumsuz etkilenenler arasında yer alan emeklilerin ekonomik, demokratik, siyasal ve sosyal haklarını korumak ve geliştirmek imkanlarını ortaya koymak amacıyla Anayasa'nın 98. ve İçtüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri gereğince bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz. 22.08.2022

M-302 ofr Torri Vh
Istanbul MIV

S. Khan

Barbara DOLBY

Ad_{2,2}: μ

Okan 6 AYTANCIODL
Edine lu

[Handwritten signature]

Orhan Sümer

Adm

Ozgur Ceylan
Contractor Mr

Gülizer Bicer
A. Karacay

[Signature]

Jawab
Rahim TARHAN
Kecuali missetoriti

Kani Beko
İzmir Milletvekili

~~Alpo Antnes~~
~~Mesa Verde~~

Slv Ozfure

Kahnemann, Amos

[Handwritten signature]

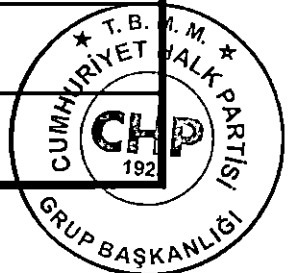
12/11/2019

3634

..... Sayılı Meclis Araştırma Önergesinin İmza Çizelgesi

Adı Soyadı	Seçim Bölgesi	İmza
Sevket Torm	Ordu mu.	
Orhan SARIBAL	Bursa Mu	
Şenel LINSAL	Zonguldak Mu	
Özcan Purgu	İzmir mu.	
ULUŞ KARASU	İzmir My	
Bakan ZEYBEK	İstanbul Milletvekili	
Pınar Kaya	Kırklareli Mu.	
İRFAN KAPLAN	Gaziantep MU	
SİBEL ÖZDEMİR	İstanbul Mu.	
CANDAN JÜCELİ	Pekirler Mu.	

GEREKÇE

Emeklilerimiz yaşamlarının en üretken süreçlerinde çalışma yaşamına aktif katılmış, çalışmış, üretmiş, alın teri dökerek bu ülkeye vergi vermiş ve halen vermekte olan, prim ödemiş ve tüm bu çabalarının ve emeklerinin karşılığını emekli olduklarında hak ettikleri biçimiyle alması gereken yurttaşlarımızdır. Türkiye’de yapılan araştırmalar sonucunda 14 milyon emeklinin büyük bir bölümü açlık sınırı ya da altında ücret alırken; emekli maaşı alan yurttaşların yarısı ya bir işte çalıştığını ya da iş aradığını belirtmektedir.

Ülkemizde 2002’den bu yana çalışan veya iş arayan emeklilerin sayısı her geçen yıl artmış ve bugün 7 milyona ulaşmıştır. Asgari ücretin de altında maaş alan milyonlarca emekli kendilerini yeniden çalışmak zorunda hissetmektedir. Emeklilerin sadece yüzde 2’si ila 3’ü aldığı emekli aylığıyla geçinebilirken; geri kalan emekliler büyük zorluk yaşamakta ve ayakta kalma mücadelesi vermektedirler. Her geçen gün ağırlaşan ekonomik şartlar altında daha da ezilen emeklilerimizin maddi koşullarının iyileştirilmesi ve yaşamlarını kolaylaştırıcı düzenlemelerin ivedilikle uygulamaya konulması anayasal güvence altına alınmış olan sosyal devlet ilkesinin bir gereğidir.

Türkiye’de emeklilik için aranan koşullar 1999 ve 2006 yıllarında “reform” adı altında yapılan yasalar ile ağırlaştırılmıştır. Bu yasalar emekli (yaşlılık) aylıklarının düşmesine de neden olmuştur. Buna bir de ağır alım gücü krizi eşlik etmiştir. 1999 yılında 4447 Sayılı Yasa kademeli bir şekilde değiştirilmiştir. 1999 yılı öncesi sigortalı işçilerin devletle yaptığı anlaşma gereğince 20 yıl çalışan kadın işçi, SSK’ya 5000 gün prim öderse ve 25 yıl çalışan erkek işçi, SSK’ya 5000 gün prim öderse emekli olabilirken yapılan değişiklikle kademeli olarak prim 9000 güne yaş ise 65’e çıkarılmıştır. Takip eden dönemde sosyal güvenlik kurumlarını tek çatı altında toplayan 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu 2006 yılında yürürlüğe girmiş ve devamında da SSK, Bağ-Kur ve Emekli Sandığı tek çatı altına toplanmıştır. Fakat yapılan itirazlar sonucunda Anayasa Mahkemesince yasanın birçok maddesi iptal edilmiştir. İptal edilen maddeler yeniden düzenlenerek ilgili kanun 2008 yılı sonunda yürürlüğe girmiştir. Tüm bu düzenlemeler ve değişiklikler ile yurttaşlar arasında sosyal haklar bakımından önemli farklar meydana gelmiş ve çeşitli mağduriyetler yaratılmıştır. Anayasanın eşitlik ilkesi gereği aynı haklara sahip olması gereken kişiler arasında emeklilik gün ve maaşları bakımından büyük farklılıklar ortaya çıkmıştır.

Emeklilerle ilgili kısıtlara ve sorunlara artık önemli bir toplumsal kesimi oluşturan emeklilikte yaşa takılanlar eklenmiştir. Bu yolla artık iyice belirgin hale gelen emeklilikle ilgili sorunlar Türkiye’de bir bütün olarak emeklilik ve sosyal güvenlik sisteminde değişikliği acil bir ihtiyaç haline getirmiştir.

Yürürlükte olan düzenlemeler ve uygulamalar sigorta alanının yarattığı farklı kesimlerde, malullükte, ölümden, analıkta, işsizlikte aranan prim koşullarının da yeknesaklaştırılması ihtiyacını ortaya koymaktadır. Yurttaşların sosyal güvenlik haklarına ve imkanlarına erişiminin her geçen zorlaştığı apaçık bir gerçekliktir. Ödeme ve gelirler çok yetersizdir. Toplumsal alanın bu dezavantajlı kesimlerinin büyük çoğunluğu yoksulluk sınırları altında yaşamını sürdürmekte ve açlıkla sınanmaktadır.

Türkiye’de büyük bir örgütlenme krizi yaşanmaktadır. Demokratik toplum örgütlü demektir. Türkiye’de en güçlülerin örgütlenmesinin önünde hiçbir engel yoktur. Halbuki devlet eliyle sürekli örgütleri güçlendirilmekte ve örgütlülüğü teşvik edilmektedir.

örgütlü mücadeleye ve bu yolla haklarını koruması beklenenecek olanlar dezavantajlılar örgütlenememektedir. Varolan örgütleri yıkıma götürecek uygulamalar hayattadır. Demokratik toplum olmanın ve müzakereci bir çerçeve içinde toplumsal sorunların çözümü yoluyla demokratik inşanın önüne sürekli yeni engeller getirilmektedir. Zaten varolan yapı dezavantajlıların örgütlenmesini zorlaştırmakta oligarşik bir yapının güç kazanmasını teşvik eder mahiyette uygulamalarda ısrar edilmektedir. Tüm kesimler ve gruplar gibi emeklilerin ekonomik, demokratik, siyasi ve sosyal haklarını korumak adına Avrupa'da olduğu gibi sendikalı olmaları modern demokrasinin bir gereğidir. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve Avrupa Sosyal Şartı ile güvence altına alınmış olan sendikalaşma hakkı tüm yurttaşlar için tanımlanmıştır. Türkiye devletinin yurttaşlarına bu taahhüdünü ivedilikle yerine getirilmesi için adımlar atılmalıdır. Anayasa'nın 90. Maddesine göre de emeklilerin anayasal hakkı olan bu düzenleme günümüz şartlarında aciliyet kazanmıştır. Sendikal hak ve özgürlüklerin emekli olduktan sonra da tüm yurttaşlar bakımından devam edebilmesi ve grevli, toplu sözleşmeli sendikal hakların kullanılabilmesi için ivedi bir yasal düzenleme ihtiyacı açıktır.

İçinden geçtiğimiz süreçte Türkiye'de emeklilikten başlayarak sosyal hakları ve sosyal güvenlik sisteminin bütününe kapsayan gerçek, büyük ölçekli, köklü ve dezavantajlıları öncelikle gözeten bir reforma çok acil ihtiyaç vardır. Yaşadığımız ağır ekonomik, siyasal ve toplumsal koşullar da göz önüne alındığında; Türkiye'de emeklilik yaşı ve koşulları da dahil, malullük, ölüm, analık, işsizlik vb. tüm dezavantajlı kesimlerin ve grupların yararına olacak şekilde işleyişin, yasal zeminin, uygulamaların, sorunların öncelikle gözden geçirilmesine ihtiyacına demokratik toplumsal yaşamın vazgeçilmez unsuru olan sosyal hakların hayata geçirilmesi ve bu hakların kullanılabilir olduğu bir zeminin inşasına ihtiyaç vardır. Ülke gerçeklerine uygun, makul ve hakkaniyetli yeni ve demokratik bir zeminin inşa edilmesi için yapılması gerekenler ortaya konulmalıdır. İntibak yasası da dahil yasal mevzuattaki eksiklerin tespiti ve telafisinin altyapısı oluşturulmalıdır. Acil atılması gereken adımlarla, orta ve uzun vadeli planların kayıt altına alınması ve yurttaşlara demokratik süreçler bağlamında taahhütte bulunulması ihtiyacı açıklık ve demokrasi gereğidir. Milli egemenliğin ve demokrasinin tecelligahı TBMM bu öncelikli sorumluluğundan kaçınması daha fazla mümkün değildir. Yurttaşların talep ve beklentilerinin hayata geçirileceği öncelikli kurum TBMM'dir. Bu yolla Kurumun saygınlığının korunması ve artırılması da demokratik toplumun gereğidir. Yukarıda sayılan tüm gerekçelerle TBMM çatısı altında özgül bir komisyon kurulması da gündeme alınmalıdır.

Uzun süredir emeklilerin taleplerini görmezden gelen, onları yok sayan, emeklileri açlık sınırı altında yaşamaya mahkum eden, en temel anayasal haklarını yadsıyan anlayışın terkedilmesi Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında tüm partilerin katkı sağlayacağı uzlaşmacı bir yolla bahse konu sorunların çözülmesi gereklidir. Bu amaçla Anayasa'nın 98. ve içtüzüğün 104. ve 105. Maddeleri gereğince bir meclis araştırma komisyonu kurulması yerinde olacaktır.

